

АЛЕКСАНДЪР ГОРБОВСКИ ЕКСПЕРИМЕНТ С НЕУПРАВЛЯЕМИ ПОСЛЕДИЦИ

Превод от руски: Виктория Алексеевна, —

chitanka.info

Утрото не беше добро. Не беше добра и мъртвата светлина над пустинния космодрум. Неговата равна като стъкло повърхност излизаше от хоризонта и изчезваше отвъд него.

Силуетите на тримата се открояваха в предутринната мъгла. Те изчакваха да се появи сияйното кълбо на кораба, да опише своята ослепителна дъга и да изчезне в тъмния отвор на шахтата.

Този участък от космодрума се смяташе за карантинен. Скрытите дълбоко под земята шахти приемаха идващите кораби от опасни, далечни и почти непознати кътчета на Вселената.

Пилотът на звездолета Мартел, най-младият от тримата, бе тук за първи път. Другият беше началникът на Проекта, а третият — жена.

Навсякъде пейзажът бе един и същ. Огледалната повърхност на космодрума отразяваше падналата мъгла.

Стояха и чакаха. От време на време началникът отронваше някоя незначителна дума, без никакво отношение към тяхното идване тук. Мартел кимваше в отговор, замислен за нещо свое.

Жената не им обръщаше внимание. Жена, за която знаеха само ранга, обозначен на ръкава с едва забележими звездички. Тя бе от Службата за Благополучие.

Пилотът на кораба, който очакваха, беше мъртъв — трети случай от късо време насам. Всички те един подир друг загиваха на планетата Цевера при загадъчни и неизвестни обстоятелства. Мартел бе четвъртият, комуто предстоеше да се отправи натам и да изясни причината за гибелта им.

Сияйното кълбо блесна неочаквано, описа огнена дъга и безшумно хлътна в устата на близката шахта.

Третият пилот бе загинал по същия начин, както и другите двама — лежеше до пулта с широко отворени очи и вкаменено от ужас лице. Смъртта бе настъпила мигновено.

Както и в първите два случая, това бе станало само минути след кацането на планетата. Третият също не бе успял да напусне кабината, а силовото поле около кораба останало включено.

Мартел трябваше да инсталира фар и да разбере защо са загинали посетителите на Цевера. Освен това му се възлагаше да премахне опасността, която заплашва фара, ако тя наистина съществува.

Монтираният фар ще затвори пръстена на свръхдалечната връзка. Както никой друг, Мартел разбираше колко важно е това в Космоса. Объркалите посоката и изгубилите се в пространството кораби щяха да имат пътеводител. Мартел мислеше за онези, които след време ще приемат сигналите на неговия фар. Дори когато самият той и децата му ще бъдат отдавна погребани и забравени, фарът ще продължава да излъчва импулсите и ще посочва в черното пространство пътя към спасението.

Монтирането на фара не беше сложна работа. По-трудно бе да се открият силите, които бяха убили тримата му предшественици.

Корабът, с който трябваше да лети Мартел, бе готов. Датата на полета, маршрута и задачите — известни.

Няколко минути преди старта Мартел усети как между него и околния свят се разтваря пропаст. Все още продължаваше да бъде сред хората, да разговаря, да извършва привичните действия, но вътрешно вече беше там, на Цевера, сам срещу очакващата го там ситуация, и знаеше, че никой от изпращачите не може да помогне нито с дума, нито със съвет.

Напразно ровеше материалите на други експедиции, посетили чужди и враждебни светове. Ако имаше полза от всичко това, експертите на Проекта отдавна щяха да открият нещо. Пред очите му като в истински кошмар преминаваха кибернитизираните светове на Вега, унищожили своите създатели; виждаше зловонните блата на Антей и неговите чудовищни обитатели, зловещите улени с наелектризирани пипала; чуваше истеричните, безумни гласове на харпиите. Но нито едно от тези същества не би могло да мине през защитното поле и да убие пилота в кораба.

Часове преди полета някакъв от Службата за Благополучие бе дошъл да покани Мартел. Очакваше го жената. Тя кимна и човекът, довел Мартел, безшумно излезе. Мълчаха. Жената гледаше някъде далече пред себе си.

— Поканих те — каза тя накрая, — да поговорим за твоето погребение...

Странно начало. С равен глас тя започна да обсъжда различните варианти на ритуала. Като опитен навигатор той добре знаеше какво е небитие — често му се бе случвало да усеща през тънката обвивка на кораба неговата близост. Въпреки това разговорът му се стори

мъчителен и злокобен. Опитва се да я прекъсне, но жената продължаваше своята тема.

Тогава той попита:

— Какво искаш?

Тя отговори на въпроса с въпрос:

— Разбираш ли, че можеш да загинеш?

И продължи да му говори същото, което той дълбоко в себе си повтаряше през последните дни, щом останеше сам. Затова сега бе страшно да чува тези думи, произнесени на глас. Струваше му се, че те нямат отношение към него, че са предназначени за някой друг, за когото смътно си спомня. Попита още веднъж:

— Какво искаш? — Сега въпросът прозвуча по-иначе, дори самият той усети това.

— Искам да се върнеш — каза жената. Каза го просто, почти помоли: „Искам да се върнеш“.

Стори му се, че думите ѝ не са за него, а за някой, който не е тук. След минута вече знаеше за какво става дума.

След нещастieto с първия пилот на втория и третия кораб бяха монтирани датчици. Невидими кристали фиксираха всичко, което става на кораба и отвън. Наистина ли всичко?

Пред погледа на Мартел се откри жълтеникаво-сива камениста пустиня. С пречупените си вдлъбнатини тя стигаше безжизненото небе, тъжно като самата планета. През цялото време, от кацането на кораба до неговото излитане, в този мъртъв пейзаж нищо не се промени и не трепна.

Мартел имаше възможност да види какво се беше случило в кораба. За последен път премигна и загасна червеното табло. Светнаха зелените очи на пулта за извънбордова информация. Тихо звънна зумер. Снажен блондин с едро лице вдигна глава. Пилотът на втория кораб Ралф стоеше само на няколко крачки пред Мартел. Макар че това беше само илюзия, родена от паметта на кристала, мъртвото тяло на пилота, което Мартел беше видял преди няколко дни, сега му изглеждаше много по-реално. За хората, които се намират отсам границата, животът е по-убедителен от небитието. Ето, Ралф вдига ръка (тогава още жива ръка) и изключва пулта.

Мартел се стараяше да не изпусне нито едно движение, нито един жест. До този момент всичко беше нормално. Ралф изчака

десетина секунди и включи обзорната панорама. Картината повтаряше познатия вече тъжен пейзаж. Известно време продължи да гледа в него, след това бавно се обърна към шкафа. С една ръка отвори вратичката, а с другата започна да измъква скафандъра. В този миг нещо му попречи. Замря, като че ли се вслушваше в нещо. После рязко се извърна и заби поглед в стената, мъчейки се да различи нещо. Нещо, което оставаше невидимо — на матовата зелена стена нямаше нищо. Неочаквано картината изчезна. Просто се изпари и нейното място зае непроницаем мрак. След шестнадесет секунди изображението изплува отново. С изкривен от беззвучен вик лице, Ралф лежеше на пода. Бяха го намерили в същата поза, когато воденият от автоматите кораб се завърна на Земята.

Ситуацията се повтори и с третия пилот кадър след кадър. Сякаш двама различни актьори разиграваха една и съща сцена, а накрая замираха в еднакви пози и еднакъв ужас пред лицето на нещо, видимо и доловимо само за тях.

Но фарът трябва да бъде монтиран. Мартел разбираше, че друг изход няма, освен да се включи в същия кръг.

— Искам да се върнеш — повтори жената.

... Някога такива експерименти се правеха с плъхове или други животни. Мартел смътно си спомняше нещо. Отначало обучават мишката да бяга към хранилката, щом светне лампата. След това от „дресирания“ плъх се взима плазмен екстракт и се инжектира на други плъхове. След инжекцията, щом светне лампата, те също тичат към хранилката. Говореха за предаване на памет на молекулно ниво. Споменаваха аминокиселини, споряха за ДНК и разни там...

— Мозъка на Ралф — каза тя и той почувствува колко ѝ е трудно да произнесе тези думи. — Ние приготвихме екстракт от него...

Специални стимулатори трябваше да подсилят действието на инжекцията. Ако опитът е сполучлив, всичко това, което бе видял и разбрал Ралф в последните мигове на своя живот, ще се събуди в съзнанието на Мартел. Той ще приеме чуждия опит като онези плъхове...

— Съгласен съм — рече Мартел, преди още да бе успял да разбере дали наистина е съгласен. Скоростта, с която взе решението, изпревари мисълта му — професионален навик.

Жената се усмихна и на него пак му се стори, че тази усмивка е предназначена за някой друг.

— Моля, заповядайте — каза тя, — тук моля...

Корабът се водеше от автомати, затова пултът за управление не светеше. Ако не беше индикаторът, който показваше, че отвън се простира черната космическа бездна — човек можеше да си помисли, че корабът стои неподвижно в някоя резервна шахта на космодрума.

Мартел извади колода карти и започна да реди пасианс.

Мислеше за Ралф. Постоянно търсеше в себе си някакви проблясъци на чуждата памет, но напразно. Значи експериментът се оказа несполучлив и всичко това важи само за плъхове. Мартел изпита тайно малодушно облекчение, но мигом се засрами от това чувство.

Сияйното кълбо на кораба, обградено със силово поле, летеше към планетата Цевера. По-точно не съвсем към Цевера, може би дори точно в обратна посока. Защото е безсмислено да се преодоляват разстояния от хиляди светлинни години по права линия. Много отдалечени райони изобщо щяха да бъдат недостижими, ако не съществуваха така наречените „дупки в пространството“. От Земята за наблюдателя те изглеждаха като черни петна, въгленочерни на фона на звездното небе. Всяко тяло, влязло в дупката, изчезва, за да се появи отново след миг на разстояние стотици и хиляди светлинни години от нея. Имаше и такива случаи, когато не успяваха да открият в коя точка на Вселената попада корабът, измъквайки се от дупката. Подобни дупки в околностите на Слънчевата система не бяха много и само няколко от тях се използваша за навигация. Накъде водеха другите не знаеше никой: нито един от корабите, дръзнал да влезе в тях, не се беше върнал обратно.

Мартел дори не разбра кога звездолетът влезе в първата дупка — редеше пасианс. Незнайни светове обгръщаха кораба, а той продължаваше своя полет, без да намалява скоростта и без да се отклонява от пътя си.

Етапите на полета не интересуваха Мартел. Облегнат на стола, той започна да съчинява балада за Стария звяр, който живеел самотно в кънтяща стъклена пещера, а входът бавно обраствал с трева...

Така мина известно време. Изведнъж Мартел разбра, по-скоро по неизвестен начин усети, че всеки момент корабът ще навлезе в нова дупка. След малко сигнал оповести началото на прехода.

Това беше знак. Чуждата памет в него се събуждаше.

Още няколко пъти корабът минаваше през дупките в пространството, които го отвеждаха все по-надалеч. Напразно Мартел се вслушваше във вътрешния си глас — пробудилата се памет на Ралф не се обаждаше.

Отново започна да съчинява стихове. Червеното табло премигна и прекъсна заниманието му. Корабът бе готов за кацане.

Таблото угасна. Тихо звънна зумер. Светнаха зелените очи на пулта за извънбордова информация. „Ето, сега!“ — успя да помисли Мартел. Но нищо не се случи. Почти машинално изключи пулта и пак така машинално включи обзорната панорама. Картината повтаряше познатия вече пейзаж. Известно време безсмислено се вглеждаше в него. Еднообразни каменисти възвишения и вдлъбнатини. Без да гледа, с привичен жест Мартел протегна ръка към шкафа, където лежеше скафандърът. И изведнъж:

„Разумът на Цевера те приветствува.“

Точно така бяха подредени думите. Точно така изплуваха в паметта на Мартел. Къде и кога би могъл да ги види или прочете? Не успя нито да си зададе този въпрос, нито да обмисли отговора. Обхвана го странно чувство за тревога. Струваше му се, че някой стои зад гърба му. Мартел рязко се обърна.

Върху стената на каютата пламнаха думите:

Разумът на Цевера те приветствува.

Буквите се разсипаха и угаснаха.

„Сега разбери истината за себе си“ — изплува в паметта му.

„Сега разбери истината за себе си“ — появиха се редовете.

След миг думите се разсипаха и угаснаха.

Неочаквано за себе си притвори очи и ги затисна с длани. Направи го, преди да разбере защо постъпва точно така. Паметта и волята на Ралф, която го подтиква към този усет, пламна за миг и изчезна завинаги. След тази граница тя просто не съществуваше —

самият Ралф не бе успял да прекрачи бариерата. От този момент той беше вече мъртъв.

Когато Мартел отвори очи редовете бяха изчезнали. Започна да опипва стената. Беше студена и гладка. Не забеляза никакви следи по нея.

Сега знаеше как идва смъртта — с няколко думи. Човек не издържа техния гибелен смисъл.

Каква цел преследваше чуждият разум? Нападение ли е това, или опит за контакт?

Мартел нямаше нито време, нито настроение за размисъл. От опит знаеше, че най-лошият вариант е изчакването. Единствено действието можеше да му гарантира някакъв шанс.

Той изключи защитното поле, сложи скафандъра и тръгна на среща с неизвестността.

Ако загине, ще дойдат други. Един след друг ще долитат на Цевера и ще се опитват да направят това, което трябва да направи той. Знае ли някой колко живота ще платят неговия неуспех? Не, не бива да си позволи да умре! Само той ще спаси другите от смъртоносната среща с Цевера. Тази мисъл му се стори много по-важна от мисълта за фара и всичко около него.

Мартел се катереше по канарите. Гигантските стъпала ту се издигаха като назъбени скали, ту се разливаха като огледални плочи в краката му. Около кораба цареше оживление. Роботите бяха изкарали всичко необходимо и монтираха фара. Масивното конично яркочервено тяло очакваше да го натоварят върху опорните конструкции. Но преди да бъде завършен монтажът, на Мартел му предстоеше да открие „източника на опасността“. Така бе записано в заданието — „източника на опасност“. Самият „източник“ наричаше себе си „разумът на Цевера“, но това не променя нещата. В различните светове, на различните планети „източниците на опасност“ бяха също различни: тектонична дейност, радиация, биологични сили...

Мартел се засили и скочи над дълбока цепнатина, но вместо твърда почва под краката си усети празнота и с вик пропадна в пропаст.

Падането продължи само миг. Гравитационните възглавници се включиха автоматично и го изнесоха към края на цепнатината. Но този миг беше достатъчен да го накара да изтръпне от ужас. Знаеше, че не

може да пострада, знаеше, че е неуязвим, но древният първичен страх на прадедите се оказа по-силен от краткия опит на собствения му живот.

Страхът преобрази Мартел. Откъде се взеха тази предпазлива котешка походка, точността на движенията, присвитият проникателен поглед, способен да забележи и най-малката опасност, най-незначителното движение?

Но светът около него беше все така вцепенен. Каменните стъпала продължаваха да се катерят едно върху друго и да се извисяват към мъртвия хоризонт.

Изведнъж му се стори, че през статичността на картината различава някакво застинало движение. Като че ли всичко, което само преди миг живееше в единен ритъм, сега замря, застина наред думата, на половината такт.

„Разумът на Цевера те приветствува“ — спомни си той думите, изникнали в мислите му секунда преди да ги види в действителност. Ако не съществуваше паметта на Ралф, едва ли би се сетил да избегне пагубния смисъл на последното трето изречение. Но паметта на Ралф не казваше нищо за него, за това последно трето изречение. Щом се сети за това, Мартел се сепна и се опита да избегне тази мисъл. Защото, ако изречението се появи в съзнанието му, гибелта е неизбежна.

Мартел се обгради със защитно силово поле, полетя в безжизненото небе и започна бавно да кръжи. Ту слизаше надолу, ту отново литваше високо горе и замираще като неподвижна точка в зенита. Това, което долу изглеждаше като безсмислено натрупване на камъни, гледано отгоре, като че ли имаше някаква своя тайна логика.

Линиите, преходите и извивките на релефа, колкото и да бяха пречупени и асиметрични, имаха един мащаб и не го нарушаваха. Мартел обаче не можеше да разбере скрития им смисъл. Като дивак, видял печатен текст, той можеше само да се досеща, че това е нещо повече от орнамент, без да е в състояние да разгадае значението и смисъла на написаното.

„Разумът на Цевера“ мълчеше. Напразно Мартел блуждаеше сред камънаците, напразно кръжеше в безрадостното мъртво небе. Нищо не подсказваше, че не е сам в пустинния свят на Цевера. Не му оставаше нищо друго, освен да се върне на кораба.

Описвайки голяма плавна дъга, той се спусна пред звездолета. Роботите пълзяха, подскачаха и тичаха към вътрешността на кораба. Бяха приключили своята работа. Фарът се извисяваше над каменистата пустиня. Като яркочервена капка той нарушаваше монотонността на пейзажа.

Като влезе в каютата, Мартел усети умора. Испита желание да легне, да затвори очи и да не мисли за нищо. Опитваше се да се отърси от странното вцепенение, което се надигаше на вълни от най-дълбоките кътчета на съзнанието му и да разкъса паяжината на неясните натрапчиви чужди мисли, непознатите гласове и лица в паметта му.

Внезапно го обзе познатото чувство на тревога. Мартел усети нечие присъствие. След малко, изписани с бял пламък, светнаха редовете. Но Мартел не ги видя. През плътно затворените клепащи почувствува ярка светлина, която ту пламваше, ту изчезваше, за да се появи отново след секунда.

Като се убеди, че редовете са изчезнали окончателно, Мартел се осмели да отвори очи и скочи към пулта за управление. Както и преди, датчиците не бяха регистрирали нищо. Писците на индикатора ритмично потрепваха до най-долната черта, но тези, които бяха откъснати...

Едва успя да затвори очи. Редовете пламнаха. Макар че беше реагирал почти мигновено, погледът му успя да улови три думи: „при обратна последователност...“

Сложи превръзка на очите си, за да ги пази от редовете, които „разумът на Цевера“ му натрапваше. Отстрани Мартел приличаше на човек, решил да играе на сляпа баба, само че никъде не се виждаше партньор. Въпреки всичко той съществуваше. Стори му се, че сега вече знае къде да го търси.

Мартел знаеше, че трябва да бърза, и отново тръгна към пулта. Щом усети под пръстите си познатата клавиатура, натисна най-левия клавиш. Това означаваше: „Аз заповядвам!“

Не се чу нищо, но Мартел знаеше, че по негова заповед от вътрешността на кораба излизат апарати с най-причудливи форми. Те заставаха вцепенени пред кораба в очакване на команда. После се раздвижиха и поеха едновременно; с разпрострени ципести крила те хвърляха кълба от син пламък и се плъзгаха по камъните.

Промушвайки се между скалите и вдлъбнатините, апаратите се устремиха на североизток. Точно оттам идваше слабият импулс, уловен от датчиците.

Мартел зачака. По всяка вероятност точно толкова, колкото бе необходимо на апаратите да стигнат целта си. После чу сигнала.

Опита се да си представи събитията там. Не виждаше екрана. Не виждаше как грамадната пещера зловещо пристъпва към него. Под глухите сводове цареше мъглив полумрак, в който едва се различаваха крушовидните обрастъци, увиснали някъде отгоре. И нишки, безброй бели нишки, които излизаха от тях и изчезваха между камъните. Светна ослепително синя светлина и за няколко секунди заля пещерата. Акцията започна.

Но капкообразните обрастъци, гигантските бели круши не реагираха нито на светлина, нито на топлина, нито на облъчвания. Апаратите ги пронизваха, обливаха ги с киселина и ги обгаряха. Бяха използвани всичките средства за нападение, но нито едно от тях не срещна съпротива.

„Няма реакция“ — съобщиха апаратите на кораба. „Няма реакция.“ Мартел разбра, че „източникът на опасност“ въздействува само върху биологични обекти. На механизми и апарати той не реагира.

Фарът не е биологичен обект, значи е вън от опасност.

Когато апаратите се върнаха, Мартел изведе кораба в орбита. Направи го, както и преди, слепешком. Щом се убеди, че планетата остана долу, той реши да махне превръзката, но веднага я върна обратно.

Бялата светлина се мятеше из кабината!

Не го очакваше. Не беше го предвидил. Бързо избра индекса, извеждащ кораба на обратен курс към Земята. В определеното място и време звездолетът хлътна в дупката и излезе много далеч във Вселената, Мартел понечи да свали превръзката, но преди да отвори очи, през клепаците си усети познатата бяла светлина.

„Разумът на Цевера“ не го изпускаше. Дори разстоянието не успя да го защити. Мартел си представи как ще се върне на Земята, донесъл със себе си тези мигащи смъртоносни редове.

Или трябваше да се отърве от тях, или никога да не се върне на Земята.

Звездолетът намали скоростта си, после замря неподвижно. След миг, някак неочаквано, се откъсна от бездвижието си и по гигантската спирала се устреми обратно към Цевера.

На пръв поглед действията на „разума на Цевера“ бяха абсолютно безсмислени, но сигурно криеха някаква тайнствена логика. Може би имаха свой, недостъпен за земния разум, но все пак определен смисъл.

Мартел не видя как върху екрана започна да расте силуетът на Цевера, но точно в този миг го осени догадка. Ако неговото предположение бе правдоподобно, ако „разумът“ настояваше той да се върне, редовете би трябвало да изчезнат. Мартел свали превръзката си. Редовете ги нямаше. Беше на правилен път. Сега трябваше да осмисли и втората постъпка на „разума“. На Мартел му се стори, че подразбира какво иска от него тази планета и какво призовават редовете.

Щом корабът се приземи, Мартел включи обзорната панорама. На стотина метра от кораба сред безжизнената пустиня се извисяваше кървавочервеното тяло на фара. Нима работата е само в това? Нима е толкова важно?

Мартел видя как един апарат напусна кораба, приближи се към фара и го заля с пенливи струи. Когато пяната падна, кървавочервеното петно вече го нямаше. С цвят, подобен на каменистото плато, фарът почти не се различаваше от пейзажа. Вече нищо не нарушаваше еднообразната монотонност, разпростряла се от хоризонт към хоризонт.

Мартел зачака. Трябваше да получи потвърждение, че е постъпил точно както трябваше. Но нищо. Никакъв знак. А може би точно това беше знакът?

Светна сигналната лампа за излитане. Планетата остана някъде долу, превърна се в бледа мъждукаща точка и се изгуби между звездите. След време глух ритмичен звук изпълни залата — фарът известяваше, че командата „пуск“ е приета. Веригата за далечна връзка се затвори. Проектът бе в действие.

Едва сега Мартел усети колко е изморен. Прииска му се да легне, да затвори очи и да не мисли за нищо. И отново го обгърна натрапчивата паяжина от непознати гласове, думи и мисли. Лежа, докато корабът с нарастваща скорост се отдалечаваше от планетата. В паметта му гъмжаха все нови и нови сцени и лица. Някой го нарече

Ралф. Той се мъчеше да не забрави нещо. Какво ли е то? Защо времето спря?

Когато Земята бе вече близо, той се насили да стане. Нещо тънко звънтеше в ушите му. След това престана. С недоумение видя колода карти, дошли тук бог знае откъде. Кабината му се видя по-голяма от обикновено. Може би греши? Може би наистина греши?

— Виждам ви, виждам ви — чу се гласът на дежурния наблюдател. — Назовете се.

— Корабът „Цевера — Земя“ — отговори Мартел и сам не позна гласа си. — Командир на кораба — Ралф. Говори командирът Ралф.

Докосна клавиша за кацане и в този миг видя ръцете си. Това бяха чужди ръце.

Корабът бе готов за кацане.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.